

Informatiebrief 26 – vakinformatie asbestattest

Special monsternames

Inhoud

Kwaliteitsborging asbestlabo's 2
Veelgestelde vraag: mag ik monsters nemen van materialen van een andere eigenaar? 4
Aandachtspunten bij zorgvuldig en veilig werken 6
Puntmonster blijft een puntmonster 6
Wanneer mag een ADI gebruikmaken van een mengmonster? 7
Veelgestelde vraag: hoe neem ik de monsternameresultaten over bij de actualisatie van een asbestattest? 8
Eenzelfde analyseresultaat gebruiken voor meerdere inspectiefiches 10

Kwaliteitsborging asbestlabo's

De betrouwbaarheid van laboanalyses blijft een bezorgdheid voor veel ADI's. Regelmatig rijzen vragen over de kwaliteit van analyses, de controles op labo's en de verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen.

In informatiebrief 23 en 24 kon u al uitgebreid lezen over het initiatief van OVAM om bovenop de bestaande federale erkenning voor asbestlabo's een nieuwe Vlaamse erkenning in te voeren via een wijziging van de VLAREL-regelgeving. De inwerkingtreding van de nieuwe erkenningen is voorlopig voorzien einde 2027.

Hoe wordt de kwaliteit van de labo's geborgd in afwachting van de nieuwe erkenning?

Voor de analyses moet een ADI beroep doen een asbestlaboratorium dat door de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) erkend is voor de identificatie van asbest in materialen. Het analyserapport moet bevestigen dat de analyse binnen deze erkenning van het labo werd uitgevoerd. De kwaliteitsborging van deze labo's valt dus momenteel alleen onder de bevoegdheid van de FOD WASO.

In afwachting van de nieuwe erkenning en bijbehorende CMA, nam OVAM al bepalingen op in IP2 die meer aandacht besteden aan de kwaliteit van de analyses. ADI's moeten samenwerken met een asbestlabo dat minimaal de te volgen stappen bij de analysemethode respecteert. De labo's moeten op het analyseverslag vermelden dat ze die stappen volgden. Bovendien moeten de labo's de monsters twee jaar bewaren zodat bij geschillen een heranalyse mogelijk blijft (IP2, titel 5.9.5.2 en 5.9.5.3).

Zodra de nieuwe Vlarel-erkenning in werking treedt zal OVAM toezicht uitoefenen op de erkende asbestlabo's. OVAM laat zich hiervoor bijstaan door het VITO als Vlaams referentielaboratorium voor milieuanalyses en -metingen. Dit bovenop – en complementair aan - het bestaande toezicht door de FOD WASO. In aanloop naar het bekomen van de nieuwe erkenning voert het VITO bij elk kandidaat asbestlabo een audit uit. Op die manier startte dit jaar al een extra kwaliteitscontrole op de werking van de asbestlabo's.

Wat valt onder de verantwoordelijkheid van de ADI en wat onder de verantwoordelijkheid van het asbestlabo?

Een ADI heeft enkel controle over de eigen handelingen. IP2 bakent daarom in titel 5.9.5.1 de verantwoordelijkheden van de ADI af ten opzichte van die van het labo (zie uittreksel hieronder). Hier staat onder meer dat de ADI een representatief monster moet nemen en het resultaat van de laboanalyse moet overnemen in de databank. Er staat niet in dat de ADI verantwoordelijk is voor de juistheid van de laboanalyse.

"De asbestdeskundige is verantwoordelijk voor:

1° *bepaling van het bindmiddel en de categorie van gebondenheid op basis van diens expertise en, als dat van toepassing is, diens vaststellingen ter plaatse;*
2° *een representatieve monstername;*
3° *de aanlevering van het te analyseren materiaal aan het asbestlabo of aan een derde die contractueel instaat voor de aanlevering aan het asbestlabo;*
4° *een duidelijke omschrijving van het materiaal met, als dat van toepassing is, minstens de vermelding van meerlagige materialen en mengmonsters;*

5° de invoering van het resultaat van de laboanalyse in de databank.”

De ADI is dus enkel verantwoordelijk voor de taken die het Inspectieprotocol uitdrukkelijk aan de ADI toewijst. Als de ADI de eigen verplichtingen correct uitvoert en het resultaat van het erkend labo correct overneemt, dan handelt de ADI overeenkomstig het opgelegde kader.

Het laboratorium is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering en rapportering van de analyseresultaten op het analyserapport, binnen haar erkenning en volgens de huidige toepasselijke normen en voorschriften.

Het opladen van het volledige analyserapport en de verplicht in te voeren gegevens in de databank (foto’s en correcte planaanduiding van monsternamepunten, …) zijn daarbij belangrijk om de gevolgde werkwijze achteraf te kunnen aantonen. Daarnaast kan een ADI de geleverde inspanningen ook aanvullend documenteren, bijvoorbeeld met duidelijke foto’s van de monsters zelf, ontvangstbevestiging stalen door labo, … Die kunnen helpen aantonen of de ADI al dan niet voldoende voldaan heeft aan diens verplichtingen.

OVAM kan niet uitsluiten dat een ADI ooit in een aansprakelijkheidsdiscussie zal worden betrokken. Door de verantwoordelijkheden van de ADI en het labo duidelijk af te bakenen in het inspectieprotocol, heeft de ADI wel de nodige middelen om diens aansprakelijkheid te weerleggen en te kunnen aantonen dat die de opdracht zorgvuldig heeft uitgevoerd.

Veelgestelde vraag: mag ik monsters nemen van materialen van een andere eigenaar?

Een ADI mag materiaal van een andere eigenaar alleen bemonsteren mits schriftelijke toestemming en mits het zich bevindt in het inspectiegebied.

Sinds IP2 moet een ADI meer materialen opnemen in het asbestattest. De leidraad bij IP2 licht al concreet toe hoe een ADI het inspectiegebied afbakent, hoe die de te inspecteren materialen in kaart brengt en hoe die de juiste fiche kiest. Belangrijk is dat een ADI in de asbestinventaris enkel materialen beschrijft die zich in het inspectiegebied bevinden. U leest hierover meer in titel 5.8.5.1 van de leidraad bij IP2.

Artikel 5.9.3 van IP2 bepaalt dat een ADI inspecteerbare materialen voor identificatie bemonstert, tenzij monstername niet mogelijk is omdat bijvoorbeeld de materialen niet toebehoren aan de eigenaar voor wie de ADI de asbestinventarisatie uitvoert. Denk bijvoorbeeld aan de tellerkast van een nutsmaatschappij of aan onderdelen van technische installaties van een VME die door een privatieve ruimte lopen.

Een ADI mag alleen een monstername uitvoeren op deze materialen als die zich in het inspectiegebied bevinden en als de eigenaar van het materiaal vooraf schriftelijke toestemming gaf. Die ondertekende verklaring bevat minstens:

- de inspectielocatie,
- een gedetailleerde verwijzing naar de betrokken plaats in het inspectiegebied,
- een duidelijke beschrijving van het materiaal,
- de naam van de eigenaar van het materiaal,
- de datum van ondertekening,
- de handtekening van de eigenaar van het materiaal.

Die schriftelijke toestemming moet de ADI opladen bij de opdrachtovereenkomst in de databank. Zonder deze toestemming mag de ADI geen monster nemen.

Voorbeeld 1: leidingisolatie die toebehoort aan de VME in een privatieve kelder

In appartementsgebouwen lopen de leidingen van de gemene delen wel eens door privatieve bergingen of kelders. De leidingisolatie behoort in dat geval meestal tot de gemene delen van de VME, maar bevindt zich wel binnen het inspectiegebied van het privatieve deel.

Omdat de aanwezigheid van deze leidingisolatie een invloed heeft op de conclusie over de asbestveiligheid van het inspectiegebied, moet de ADI het opnemen in een bronfiche. Het resultaat van de monstername geeft dan waardevolle informatie.

De ADI gaat eerst na of de eigenaar van het privatief deel al beschikt over een asbestattest van de gemene delen en of dit attest info bevat over de leidingisolatie in de kelder.

Als dat niet het geval is, dan kan het nuttig zijn om het materiaal te bemonsteren voor het attest van het privatief deel. Alleen als de VME schriftelijk toestemming verleent voor een monstername, dan mag de ADI de leidingisolatie bemonsteren. De monsternamepunten en analyseresultaten neemt de ADI op **in de bronfiche**. Dergelijke toestemming kan niet door een individuele eigenaar namens de VME worden verleend.

Als het asbestattest van de gemene delen informatie bevat over de leidingisolatie, dan leest u in titel 5.10.2 van de leidraad bij IP2 meer over hoe u deze informatie kan gebruiken in het attest van de privatieve delen.

Voorbeeld 2: gevelbekleding van een aanpalend gebouw

Een appartement beschikt over een terras dat grenst aan de gevel van een naburig gebouw. Die gevel is bekleed met asbestverdachte leien van een andere eigenaar en bevindt zich binnen het inspectiegebied van het appartement.

Als de eigenaar van het aanpalende gebouw schriftelijk toestemt met een monstername dan levert het resultaat waardevolle informatie op. De ADI selecteert als identificatiemethode ‘monstername door asbestdeskundige’. De databank voorziet echter geen mogelijkheid om monsternamepunten en analyseresultaten te registreren **in een adviesfiche**. Die informatie neemt de ADI op als toelichting in het notitieveld.

Aandachtspunten bij zorgvuldig en veilig werken

Een ADI moet bij de monstername contaminatie voorkomen, accidentele verontreiniging meteen correct wegnemen en het monsternamepunt veilig behandelen, anders riskeert die een non-conformiteit van categorie 2.

IP2 bepaalt in artikel 5.9.2 welke elementen een ADI minstens moet respecteren om zorgvuldig en veilig te werken tijdens een inventarisatie. ADI's moeten voldoende aandacht besteden aan het voorkomen van contaminatie door het nemen van bronmaatregelen.

Veroorzaakte u accidenteel een beperkte contaminatie bij het nemen van het monster? Neem deze dan onmiddellijk op een correcte manier weg en behandel het monsternamepunt om verdere verspreiding van vezels of stof te voorkomen. U moet het daarvoor op een redelijke wijze duurzaam fixeren, inkapselen of afdekken. Doe dat meteen en neem dus niet eerst een foto.

Ook als u geen zichtbare contaminatie veroorzaakte bij de monstername, dan kunnen er toch asbestvezels vrijgekomen zijn die zich verder verspreiden. Neem eerst de nodige maatregelen om het monsternamepunt veilig achter te laten voordat u elders in het inspectiegebied een monster neemt.

Het niet naleven van deze basisprincipes vormt een risico voor bewoners en gebruikers van het gebouw. Onveilige monsternamen die leiden tot een direct risicovolle situatie zijn een non-conformiteit van categorie 2 en kunnen leiden tot een schorsing van het certificaat.

De verplichte bijscholing 2026 gaat uitgebreid in op het zorgvuldig en veilig werken bij de monstername.

> Lees hier de fiche over de jaarlijks verplichte bijscholing 2026

Puntmonster blijft een puntmonster

Het gebruik van tape bij een puntmonster maakt er geen kleefmonster van. Het blijft een puntmonster en moet zo bij het labo worden geregistreerd.

Bij het nemen van een puntmonster gebruiken ADI's soms een stukje tape om stofverspreiding tijdens de monstername te beperken. Het gebruik van de tape als hulpmiddel verandert echter het type monster niet: het blijft een puntmonster, het is geen kleefmonster. De ADI moet het monster bij het labo dus registreren als **puntmonster**. Dat is ook zo als het stukje tape dat gebruikt werd tijdens de monstername mee in de verpakking zit.

Een **kleefmonster** heeft namelijk een andere bedoeling. Hierbij wordt een kleefoppervlak bewust gebruikt om bijvoorbeeld stofdeeltjes die op een oppervlak zijn neergeslagen te capteren. Het gaat dus om het bemonsteren van wat zich op een oppervlak bevindt, niet om het nemen van een representatief monster van het materiaal zelf. Het afbakenen van een contaminatie met niet zichtbare resten, aan de hand van kleefmonsters, valt binnen het aanvullend onderzoek.

Een correcte registratie is belangrijk, omdat het monstertype bepaalt hoe het labo het monster verwerkt.

Wanneer mag een ADI gebruikmaken van een mengmonster?

Een ADI mag alleen mengmonsters nemen van thermische leidingisolatie in gips, tegellijm van faiencetegels, crepi en pleisterwerk.

Titel 5.9.1.2, 2e lid van IP2 bepaalt: "De asbestdeskundige gebruikt alleen een mengmonster voor de materialen waarvoor dat vereist is in de tabel in titel 5.9.4.3.

Dit houdt in dat de ADI:

- een mengmonster moet nemen bij thermische leidingisolatie in gips, tegellijm faiencetegels, crepi en pleisterwerk. Voor die materialen gebeurt de uitspraak over het geheel van het materiaal op basis van een mengmonster en dus niet op basis van individuele puntmonsters.
- alleen een mengmonster mag gebruiken voor die 4 materialen en dus niet voor andere materialen zoals mastiek, vezelcement… Als er voor deze andere materialen meer monsternamepunten nodig zijn, dan moeten die afzonderlijke geanalyseerd worden.

Een ADI mag dus niet eerst een mengmonster nemen van verschillende gelijkaardige materialen (bv. 3 soorten mastiek met een andere kleur, 2 soorten roofing, verschillende soorten vloerzeilen met gelijkaardige onderlaag …) om daarna enkel als het analyseresultaat positief is over te gaan tot het nemen van puntmonsters van de afzonderlijke materialen. Hiervan kan ook niet afgeweken worden mits een akkoord van de opdrachtgever.

Deze manier van werken is namelijk in strijd met de bepaling in het 2e lid, maar ook met de bepaling dat het monster representatief moet zijn voor het materiaal (zie titel 5.9.4.1 Algemeen, 1ste lid). Met deze manier van werken mengt de ADI verschillende materialen in één monster en is het monster dus niet meer representatief voor een bepaald materiaal.

Veelgestelde vraag: hoe neem ik de monsternameresultaten over bij de actualisatie van een asbestattest?

Als een ADI bij de actualisatie van een asbestattest de monsternameresultaten voor een materiaal overneemt, dan behoudt die deze fiche zonder de identificatiemethode of monsternamepunten aan te passen.

Een ADI kan een materiaal identificeren aan de hand van een laboanalyse op twee manieren (IP2, titel 5.7.3):

- een bestaande laboanalyse (als bewijsdocument) en de bevestiging door vaststelling en expertise.
  Een bestaande laboanalyse is een analyse van een monster dat niet is genomen door een ADI voor een asbestinventarisatie om een asbestinventarisattest af te leveren.' (IP2, titel 5.9.5.1).
- een monstername door de asbestdeskundige met laboanalyse door een asbestlabo.

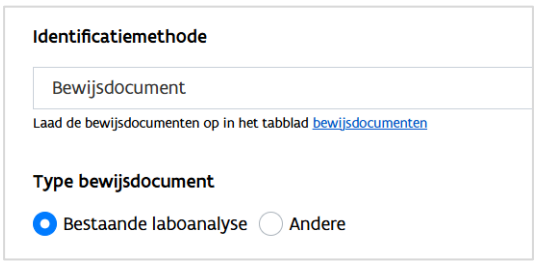
IP2 bepaalt in titel 5.9.1.4 onder welke voorwaarden de ADI bij een actualisatie de monsternames en analyses uit het te actualiseren asbestinventarisattest mag overnemen. In titel 5.4.3 van de leidraad bij IP2 leest de ADI meer over de verantwoordelijkheid bij het overnemen van gegevens.

Als een ADI de resultaten van de monsternames die een ADI uitvoerde voor het te actualiseren attest overneemt, dan behoudt die de bestaande fiche van het materiaal met de bestaande aanduidingen van de monsternamepunten. De ADI mag de identificatiemethode dus niet aanpassen naar 'bestaande laboanalyse'.

Als een ADI bij een actualisatie een materiaal wil identificeren als niet-asbesthoudend en een eerdere laboanalyse in het kader van een asbestinventarisattest het materiaal als asbesthoudend heeft geïdentificeerd, dan volgt de ADI de stappen in titel 5.9.5.5 van IP2.

Voorbeelden

- in het te actualiseren attest gebruikte de ADI een bestaande laboanalyse uit een codex-asbestinventaris om een leidingisolatie te identificeren als asbesthoudend. In de bronfiche staat als identificatiemethode 'Bewijsdocument' 'Bestaande laboanalyse'. De ADI die het attest actualiseert beoordeelt dat de uitspraak overgenomen kan worden. De ADI behoudt de informatie over de identificatiemethode in de bronfiche.

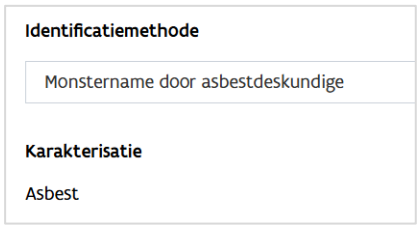

- in het te actualiseren attest bemonsterde een ADI de aanwezige mastiek, leidingisolatie en het pleisterwerk. Het pleisterwerk was negatief, in de mastiek en leidingisolatie zijn

asbest aanwezig. De ADI die het attest actualiseert, heeft twijfels bij de betrouwbaarheid van de monstername van het pleisterwerk.

De ADI gaat dan als volgt aan de slag:

- mastiek en leidingisolatie: de ADI behoudt de gegevens over de identificatie in de bronfiches: identificatiemethode, aanduiding van monsternamepunten, beschrijving staalname, staal id, en -resultaat, opgeladen analyserapport.

- pleisterwerk: de ADI behoudt de fiche, maar verwijdert de gegevens van de originele monstername. Vervolgens vult de ADI de fiche aan met de gegevens van de eigen monstername.

  Omdat het analyseverslag uit het te actualiseren asbestattest ook de resultaten van de monsternames van de mastiek en leidingisolatie bevat, mag de ADI dit verslag niet verwijderen. De ADI laadt dus naast het originele verslag ook het nieuwe verslag op.

  In het notitieveld van de fiche vermeldt de ADI waarom die het resultaat van de analyse van het pleisterwerk niet overnam.

Eenzelfde analyseresultaat gebruiken voor meerdere inspectiefiches

Een ADI mag een representatieve monstername en analyse voor hetzelfde materiaal gebruiken als dat materiaal is opgenomen in meerdere inspectiefiches, mits de fiches correct naar elkaar verwijzen.

Bij het opstellen van een asbestinventaris kan een ADI eenzelfde materiaal op verschillende locaties binnen een gebouw aantreffen. Denk aan een identiek vloerzeil dat te vinden is op meerdere verdiepingen. IP2 bepaalt in titel 6.4.1.1, 3e lid:

"Voor de leesbaarheid van het asbestattest groepeert de asbestdeskundige identieke asbestverdachte materialen in één inspectiefiche in plaats van ze per ruimte, deeloppervlakte of -traject op te delen in verschillende inspectiefiches. De asbestdeskundige kan daar gemotiveerd van afwijken door bepaalde zones of trajecten toch in een aparte inspectiefiche op te nemen, minstens in de volgende gevallen:

1° *het gaat om materialen die voorkomen in verschillende constructies;*
2° *het zorgt voor een verfijnde afbakening voor het nemen van beheersmaatregelen voor het materiaal;*
3° *het zorgt voor een verfijnde afbakening voor het bepalen van de verwijderingsmethode en/of de praktische organisatie van de verwijdering in verwijderingsfasen."*

De ADI kan hetzelfde materiaal opnemen in meerdere inspectiefiches, bijvoorbeeld met het oog op een gefaseerde verwijdering van het materiaal of omdat er een andere risicobeoordeling is voor de verschillende plaatsen.

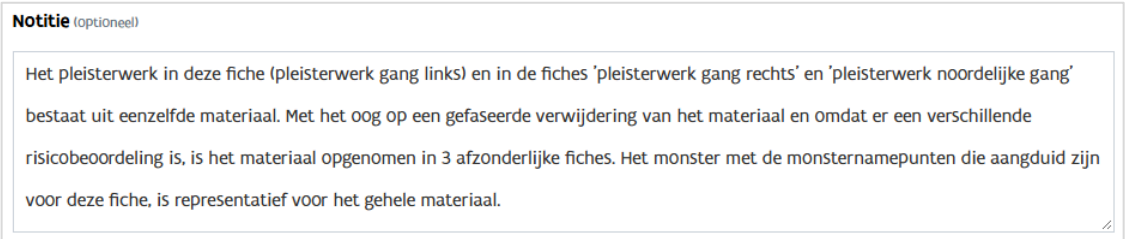
Momenteel laat de databank technisch niet toe om een analyseresultaat van eenzelfde materiaal dat opgenomen is in verschillende fiches rechtstreeks te koppelen aan meerdere inspectiefiches. ADI's passen in zo'n situatie onderstaande werkwijze toe.

Deze werkwijze kan een ADI uitsluitend gebruiken wanneer het gaat over **eenzelfde materiaal** waarvoor een **representatieve monstername** werd uitgevoerd overeenkomstig de bepalingen uit IP2 (titel 5.4.9.1 representatieve monstername, titel 5.9.4.3 het aantal monsternamepunten).

Voor de eerste inspectiefiche volgt de ADI de normale werkwijze:

- Kies bij de identificatiemethode voor "**Monstername door asbestdeskundige**".
- Neem de gegevens van de monstername en de analyseresultaten correct over uit het analyseverslag van het labo.
- Duid op het plan alle monsternamepunten aan, ook als deze zich bevinden in een zone die in een andere inspectiefiche wordt beschreven.
- Vermeld in het notitieveld duidelijk en ondubbelzinnig in welke andere fiches hetzelfde materiaal beschreven is.

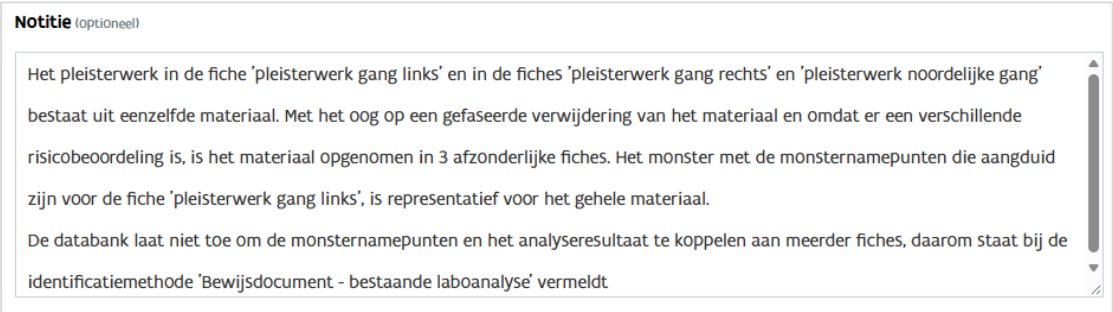
  Voorbeeld:

Voor de bijkomende inspectiefiches, gaat de ADI als volgt te werk:

- Kies bij de identificatiemethode voor "**Bewijsdocumenten**".
- Selecteer bij het type bewijsdocument "**Bestaande laboanalyse**".
- Vermeld in het notitieveld:
    - Waarom de ADI 'bestaande laboanalyse' selecteerde als identificatiemethode.
    - duidelijk en ondubbelzinnig naar welke inspectiefiche (= titel van de fiche) wordt verwezen waarin de monstername en analyseresultaten werden geregistreerd.

      Voorbeeld:

- Het is niet nodig om de labo-analyse nog eens extra op te laden onder de bewijsdocumenten.